

SOMMERHUSE

Side 3

SALG AF ALMENE BOLIGER – TIL GAVN FOR HVEM?

Byplannyt har talt med kommuner og boligselskaber. Ikke alle er imod salg – men på betingelser

Side 4

DE LOKALE VED BEDST

Dette dogme har natur- og fredningsfolk længe sat spørgsmålstegn ved. Og er vi overhovedet så lokalt forankrede mere, så vi interesserer os for det nære?

Side 6

PLANSTRATEGI ROSKILDE

Anmeldelse

Side 10

DEBAT

Om strukturreformen og om sommerhuse

Side 12 og 15

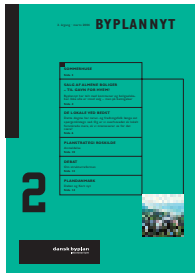
PLANDANMARK

Debat og Kort nyt

Side 14

22

Redaktion
Ole Damsgård (ansv.)
Annette Thierry

Redaktionsadresse
Dansk Byplanlaboratorium
Nørregade 36
1165 København K
Tlf: 33 13 72 81
Fax: 33 14 34 35
Mail: db@byplanlab.dk

Årsabonnement i 2003
180 kr. incl. moms og for-
sendelse i Danmark

Annoncer
Annette Thierry
at@byplanlab.dk

Layout
Karin Larsen
Arkitektens Forlag

Repro + tryk
Arco Grafisk A/S

Forside foto:
Blokhus
Pandrup Kommune

ISSN
1602-9038
BYPLANNYT udkommer
med seks numre om året

Signerede artikler står for
forfatterens regning, usig-
nerede for den ansvars-
havende redaktørs regning

Fonden Realdania har ydet
økonomisk støtte til arti-
kelserien Planlægningens
dogmer.

BYPLANNYT nr. 2 / 2004 (2. årgang)

ÅBENT LAND KONFERENCEN 2004 I FÅBORG 3.-4. JUNI

Dansk Byplanlaboratorium, Skov & Landskab,
Videncenter for planlægning i det åbne land

Program udsendes og kan ses på www.byplanlab.dk den 22. marts

LEDER

SOMMERHUSE

De danske kyster er enestående i europæisk sammenhæng. Kysterne rummer – ikke bare i snæver dansk sammenhæng – store naturmæssige, landskabelige og rekreative værdier. Derfor blev der allerede i 1977 efter et par årtiers uhæmmet vækst sat stop for flere nye sommerhusområder.

Havde man ikke på det tidspunkt stoppet for udlæg af flere nye sommerhusgrunde, ville kysterne i store dele af landet formentlig i dag have været fuldt udbygget med sommerhuse. Og selv om sommerhuse kan tilpasses landskabet, så ændrer den beplantning og det befolkningspres, som er en følge af sommerhusene, ofte kystlandskabet totalt.

Der kunne have været mange gode grunde til at revurdere stoppet fra 1977. Er kysterne stadig underlagt et pres, som nødvendiggør de nuværende begrænsninger? Kan man af hensyn til efterspørgselen på sommerhuse overveje nye udlæg som imødekommer denne, uden at de overordnede hensyn sættes over styr? Hvilke andre turistmæssige og rekreative hensyn skal eventuelt nye sommerhuse vejes op imod osv.?

Ingen af disse overvejelser er tilsyneladende gjort som grundlag for det nu fremsatte lovforslag om tilladelse til sommerhusbyggeri i kystzonen. Dog må man sige, at princippet om, at der kun må lægges nye sommerhusgrunde bag eksisterende sommerhusområder, forhindrer de værste katastrofer. Men der er ikke ofret mange tanker på eventuelle konsekvenser for kystlandskabet som helhed.

Set på den baggrund virker regeringens lovforslag om udvidelse af sommerhusområder snæversynet og gammeldags. Regeringens hovedbegrundelse er, at man ønsker at støtte den lokale udvikling i landets yderområder. Et konsulentfirma har analyseret de mulige regionaløkonomiske effekter. Konklusionen er, at der kan være positive effekter, men at disse afhænger helt af de lokale forhold.

Uden her at gå ind i de omfattende beregninger, der er gennemført, er det dog ikke svært at forudse, at et par hundrede nye sommerhuse i et bestemt lokalområde nok vil give et antal arbejdspladser, men først og fremmest i ferieperioderne og primært i form af servicearbejdspladser.

Set i lyset af, at det efterhånden er almindeligt anerkendt, at vi lever i en såkaldt videnøkonomi, og at faktorer som innovation, iværksætterier og højere uddannelsesniveau har afgørende betydning for, om en egn klarer sig godt eller dårligt, virker det hverken særlig innovativt eller fremmede for det lokale uddannelsesniveau at åbne op for flere sommerhuse. Tværtimod kan man frygte, at lokalområdet dermed blot fastholder sin nuværende status som yderområde.

Vedtages lovforslaget, må man derfor konkludere, at vi endnu en gang har fået en planlovsændring, hvor der ikke er sammenhæng mellem ændringens formål og den udvikling og de konsekvenser, lovændringen giver mulighed for.

SALG AF ALMENE BOLIGER – TIL GAVN FOR HVEM?

Det store udsalg af almene boliger skulle have været et storstilet opgør med boligbevægelsen. I dag består udsalgsfesten af et kontrolleret forsøg med salg af omkring 5000 boliger.

Et lovforslag om forsøgsordningen har været i høring, og Byplannyt har talt med både kommuner og boligselskaber og fået de første positive og negative reaktioner. Fælles for kommentarerne er, at det er de boligso- ciale argumenter, der nævnes, uanset om man er for eller imod ordning- en. – Nogle understreger, at der bliver færre boliger for kommunen at anvise til. Andre mener, at et salg kan måske give en bedre beboer- sammensætning, hvis det sker som led i en samlet bypolitik.

Da den borgerlige regering trådte til, lance- rede den allerede i sit regeringsgrundlag et opgør med boligbevægelsen. Regeringen vil- le give landets knap en million beboere i en almen bolig mulighed for at eje deres bolig i stedet for at leje den.

Der blev nedsat et udvalg, som skulle for- berede udsalget af de over en halv million boliger. I kommissoriet for udvalget blev der lagt vægt på, at salget af de almene bo- liger skulle give en bedre blanding af ejer- formerne og samtidig virke som en bolig- social løftestang. Det hed blandt andet: „Erfaringerne viser ..., at blandede ejerfor- mer er forudsætningen for en varieret og bred beboersammensætning. Samtidig er

byområder med blandede ejerformer som regel relativt stabile og velfungerende.”

Men konsekvensen af et udsalg bliver lige det modsatte, sagde kritikerne af et salg fra både kommuner og fra boligbevægelsen. De fremhævede blandt andet, at det bliver svæ- rere for kommunerne at placere de borge- re, der er kommet i akut bolignød (boligso- cial anvisning), samt at beboersammensæt- ningen i de boliger, der ikke bliver solgt, bli- ver mere ensidig.

Kammeradvokaten fastslog imidlertid, at ejendomsretten ikke lå hos de enkelte leje- re. Da regeringspartierne øjnede, at de risi- kerede at begå grundlovbrud, trak de føle-

hornene til sig. Udvalget fremlagde så i maj en rapport, som foreslog, at det var landets 8000 boligafdelinger, der skulle bestemme, om lejerne skulle have muligheden for at købe deres bolig. Udvalget regnede med, at omkring 60.000 boliger ville skifte ejer.

Regeringens støtteparti Dansk Folkepar- ti var begyndt at vakle. Partiet var klar over, at en stor del af dets vælgere bor i en al- men bolig. Derfor fik de, som en del af afta- len om finansloven, regeringen overtalt til, at salget af de almene boliger skulle foregå som en treårig kontrolleret forsøgsordning.

I februar blev der så sendt et lovforslag i høring. I bemærkningerne hertil vurderer regeringen, at omkring 5000 boliger vil blive solgt.

KILE MELLEM BOLIGORGANISATION OG BOLIGAFDELING

Ifølge forslaget kan landets 8000 boligafde- linger ride på to heste, hvis de ønsker at give beboeren mulighed for at købe sin egen bolig. Enten kan de slå sig sammen med den kommune, de bor i, som så kan sende en ansøgning til økonomi- og erhvervsmi- nistereren. Dermed er landets 700 boligorga- nisationer spillet ud af banen.

Hvis den situation skulle opstå, har Bolig- selskabernes Landsforening varslet, at de vil anlægge en retssag. Ifølge BL's opfattelse er det boligorganisationerne, der ejer boliger- ne. Der vil derfor være tale om ekspropria- tion, hvis salget foregår uden om boligorga- nisationerne.

Boligafdelingerne kan også finde sammen med deres boligorganisation, og kommunen må så ifølge lovforslaget „ikke modsætte sig boligorganisationens beslutning om at tillade salg.”

At det i lovforslagets bemærkninger vurde- res, at der vil blive solgt 5000 boliger mod

FOTO: VIBEKE MEYLING

de 60.000, som man tidligere havde antaget, skyldes ifølge specialkonsulent *Per Larsen* fra Erhvervs- og Boligstyrelsen hovedsagelig, at kommunerne nu kan trække i en nødbremse og kræve, at der ikke sælges flere boliger, hvis den samlede andel af solgte boliger i kommunen overstiger fem procent.

MANGEL PÅ BOLIGER TIL DE SVAGESTE

Det har borgmesteren i Aalborg *Henning G. Jensen* (S) tænkt sig at gøre. „Aalborg kommune vil ikke medvirke til salg af almene boliger,” siger han. Han håber heller ikke, at boligorganisationer vil gøre det. Han henviser til anvisningsreglen som argument for, at et salg ikke er en god idé. „Hvor skal vi så placere vores svageste borgere, når de mangler en bolig?” spørger borgmesteren.

I Køge kan borgmesteren heller ikke se, hvordan kommunen skal kunne løse de boligsociale problemer. „Det fratager os vores mulighed for at boligplacere vores folk, vi har en stor venteliste i forvejen,” siger borgmester *Torben Hansen* (S). Han er også utilfreds med, at kommuner og boligorganisationer spilles ud mod hinanden. „Nu er der lagt op til at slå hinanden i hovedet, og det fremmer ikke vores gode samarbejde,” siger han.

SALG SOM BYPOLITISK STYRINGSINSTRUMENT

Rådmand for magistraten for tekniske anliggender i Århus *Poul B. Skou* (K) kan godt se, at forslaget kan være med til at løse en boligsocial opgave i de tunge områder. Han mener, at kommunen kan bruge ordningen som gulerod over for de boligforeninger, der gerne vil bygge nye almene boliger. „Jeg vil ikke afvise, at den boligforening, der går ud og sælger, får en højere byggekvote, næste gang de skal fordeles,” siger han og tilføjer: „Jeg synes, det er en god idé, at kommunen kan udpege nogle steder offentlig i forhold til en bedre spredning af ejerformerne.”

TYND UD I OMEGNSGHETTOERNE

Hvis der endelig skal sælges, så skal det være for at gavne beboersammensætningen, mener flere af landets boligorganisationer. Direktøren for landet største boligorganisation DAB *Niels Peter Thomsen* siger: „Hvis et salg kan indpasses i en fornuftig bypolitisk planlægning, så vil jeg ikke afvise, at det nogle steder kan være en fordel.” *Niels Peter Thomsen*, henviser til, at et salg kan være med til at løse nogle boligsociale problemer og peger som eksempel på, at et salg kunne foregå i de store boligafdelinger i de københavnske omegnskommuner.

Boligorganisationen AAB har de fleste af sine 18.000 boliger placeret i Københavnsområdet. Direktør for AAB *Martin Nielsen* vil ikke være ideologisk i sit syn på salg af almene boliger: „Det er klart, at hvis der er et bypolitisk ærinde, det kunne være i store områder, så kunne man med fordel blande ejerformerne. Man kan overveje at tilbyde muligheden for salg i et område som Vejleåparken i Ishøj, hvor 1400 lejligheder er samlet, hvis beboerne vil være med til det,” siger han.

I Vejleåparken er bestyrelsen ikke ovenud begejstrede for et salg. „Vi mener i bestyrelsen, at hvis vi skulle tilbyde beboerne at kunne købe deres lejlighed, så skulle en hel boligblok sælges fra i stedet for at blande ejerformerne overalt i afdelingen,” siger formanden for bestyrelsen *Käthe Pedersen*.

Boligerne i Vejleåparken er i disse måneder i gang med Danmarkshistoriens største renoveringsprojekt til 1 mia. kroner. Den højere husleje har fået flere beboere til at sige op og købe hus i stedet. Dermed mister Ishøj måske netop de beboere, som ville have en økonomisk mulighed for at købe deres bolig.

Lotte Hansen,
journalist

Fond til nye boliger

Overskuddet ved salget (efter fradrag af salgsomkostninger mv.) skal indgå i en særlig provenufond i Landsbyggefonden, der skal bruges til at opføre nye boliger. Provenuet fra salg af 100 boliger skønnes at kunne dække den offentlige støtte til opførelse af ca. 30 boliger, ifølge lovforslagets bemærkninger.

Kommer der flere almene boliger ud af et salg?

Kommunerne kan selv bestemme, om de vælger at bruge de penge, de får ind ved salg af boliger i kommunen, på det byggeri de allerede har planlagt, eller om de vil opføre boliger ud over de planlagte. Dermed er der ikke i ordningen nogen garanti for, at der bliver bygget flere boliger; end kommunerne i forvejen havde planlagt.

Det svarer ikke til de politiske signaler, der er kommet ud i forbindelse med lanceringen af et salg af almene boliger. I finanslovsaftalen for 2004 hedder det, at formålet med at iværksætte forsøget med salg af almene boliger er „at skaffe penge til byggeri af flere nye boliger og dermed øge antallet af (almene) boliger”.

Direktør for DAB *Niels Peter Thomsen* siger: „Det er meget svært at se, at forslaget som det ligger nu skulle forøge nybyggeriet. Jeg kan ikke se det.” Han kalder det „forargeligt”, at regeringen dermed løber fra, hvad den lovede i regeringsgrundlaget.

I Køge kommune afviser borgmester *Torben Hansen* (S), at kommunen vil bygge flere boliger; end den havde planlagt, selv om der måtte blive solgt nogle boliger: „Det bliver dyre for os at bygge nye boliger, og vi vil ikke gå i gang med at lave nye planer, selv om der skulle blive solgt nogle boliger. Det vil koste skatteborgerne ekstra, så vi vil ikke bygge flere boliger; end dem vi hele tiden har planlagt.”

FOTO: SCANPIX, MOGENS LADEGAARD

DE LOKALE VED BEDST

FOTO: SCANPIX, PALLE HEDEMANN

Lokal indflydelse er et smukt og indlysende rigtigt princip, synes vi. De, der har skoene på, ved hvor de trykker – og skal også have mulighed for at gøre noget ved det.

Udsigten til en omfattende kommunalreform har gjort princippet til et varmt emne: Hvad gør store kommuner ved nærdemokratiet? Hvem skal bestemme, hvordan de nye kommuner skal se ud?

Ved de lokale bedst? Det har frednings- og naturfolk længe sat spørgsmålstegn ved, når det handler om vores fælles naturværdier.

Spørgsmålet er også, om borgerne overhovedet er så lokalt forankrede mere.

Byplannyt har talt med kommuner, forskere og Danmarks Naturfredningsforening.

Lokal indflydelse er godt og sundt. Det er noget vi accepterer uden for alvor at stille spørgsmål ved det; en grundpille i vores demokrati og et princip bag al dansk lovgivning. Grundtanken om lokal indflydelse lå i høj grad bag den sidste kommunalreform i 1970, da kommunerne fik mere selvbestemmelse, end de har det i de fleste andre lande.

Central styring; det lyder bare grimt.

Men netop nu, hvor en ny kommunalreform tegner sig forude, efterspørges central styring fra nogen af dem, der ellers i høj grad er vant til at bestemme lokalt, nemlig en flok borgmestre. Da strukturkommissionens rapport blev offentliggjort i januar i år, gik en flok på omkring 80 borgmestre sammen og skrev et brev til indenrigsministeren. Her bad de om, at regeringen viser hård på brystet og hurtigt beslutter, hvilke kommuner, der skal lægges sammen. Et hurtigt rent snit, tak. Det bliver noget rod at lade kommunerne selv finde sammen og endnu mere noget rod, hvis borgerne i de enkelte kommuner skal have lov at bestemme, hvem de vil lægges sammen med, lød det.

Omvendt sætter et andet hold af kommuner den lokale indflydelse i højsædet; der afholdes den ene vejledende folkeafstemning efter den anden om kommunesammenlægninger. Vil borgerne helst være sammen med storebror vestpå, eller hellere de to mindre østpå? Eller vil man få mere ud af at slå sig sammen med den nordlige nabo?

DEMOKRATI VED KØLEDISKEN

Samtidig med overvejelserne om, hvem man skal lægges sammen med, og hvem der skal bestemme det, bølger debatten om lokal indflydelse på et andet plan. For hvad vil der ske med nærdemokratiet, når kommunerne bliver store?

Kritikere mener, at afstanden bliver alt for stor mellem lokalpolitikere og borgere. For eksempel har den tidligere V-indenrigsminister Britta Schall Holberg vendt sig skarpt imod reformen, bl.a. fordi større kommunale enheder giver mere embedsmandsstyre og trækker de folkevalgte længere væk fra borgerne.

– Her skal vi huske at spørge os selv, hvad det er for en nærhed, vi ønsker til vores politikere, siger kommunalforsker, *Ulrik Kjær*, lektor ved Syddansk Universitet.

– Med større kommuner bliver der færre politikere pr. borger. Men hvad er det egentlig, den enkelte borger skal bruge lokalpolitikere til? Er det sådan, at jo flere gange man møder en politiker henne i Brugsen, jo bedre? Systemet er faktisk indrettet på, at man ikke behøver at kende en politiker. Man kan gå til borgermøde, melde sig ind i et politisk parti eller en forening, stemme på bestemte politikere eller lade være med at genvælge dem, siger *Ulrik Kjær*.

PLANSAGERNE

Hvis der er et område inden for dansk lovgivning, hvor lokal beslutningskompetence har været til heftig debat, er det planområdet.

I 1997 ændrede daværende miljøminister Svend Auken planloven og satte den kommunale beslutningskompetence ud af kraft med stramme regler for detailhandelen. Målet var at redde detailhandelen i mindre bysamfund. En analyse havde forudset de små samfunds død, hvis storcentrene uhindret fik lov at brede sig, som de var i fuld gang med.

Bølgerne gik højt i debatten om central styring på bekostning af lokal vækst. Men på trods af uviljen mod central styring var der alligevel en vis opbakning til forsøget på at redde de mindre byer. Reglerne er nu blødt

Side 6 øverst: Kommunen udøver nærdemokrati: Borgerne flytter rundt med modelhuse på Amager Strand før beslutningen.

Side 6 nederst: Fanø, feriehotel. Lignende placeringer af hoteller, bl.a. i Blokhus (se forsidefoto), udløste voldsom debat, der i slutningen af 70'erne førte til stramning af lovgivningen for feriehoteller og sommerhuse.

„Naturen er man nødt til at se på fra større højde”

så meget op af Fogh-regeringen, at beslutningskompetencen først og fremmest ligger hos den enkelte kommune.

Det samme er sket med landzonekompetencen. Her har regeringen ændret ved den lov, som siden 1970 har ladet amterne stå for administrationen i det åbne land. Som noget centralt i loven skulle borgerne søge om tilladelse hos amtet til *alt* i det åbne land – undtagen landbrug. Det gjorde den nye regering noget ved; i 2002 flyttede landzonekompetencen fra amterne til kommunerne, og der blev desuden åbnet for mere erhvervsliv og flere boliger i landzoner.

NATURKVÆRULANTERNE

Danmarks Naturfredningsforening (DN) har skyndt sig at blande sig i kommunernes ny-erhvervede indflydelse på det åbne land. Ligesom de gennem årene har blandet sig i en lang række andre sager på planområdet. Foreningen har været en prøvelse for kommunerne med sine evindelige meninger om, hvordan naturen og landskabet skal se ud. DN og så Naturklagenævnet, der sidderovre i København og gør sig kloge på sager i den anden ende af landet.

Borgmester *Svend Blæsbjerg* (V) i den vestjyske kommune Trehøje har haft besøg af en hel busfuld af dem. En flok fra Naturklagenævnet kom kørende fra København for at inspicere et udsigtspunkt ved et lyngområde, hvor borgmesteren ønskede at opstille en fire meter høj granitskulptur. Kommunen fik afslag på sin ansøgning.

– 70.000 mennesker besøgte det her sted sidste år. Vi vil gerne markere det som noget særligt. Men det er som om Naturklagenævnet ikke synes, at naturen må bruges af

FOTO: SCANPIX, JETTE LADEGAARD

Indsamling:

Det er nødvendigt, at Vivi Larsen Pedersen kan lere sin sag

HOLTE MIDPUNKT FOR HØJESTERET

Landsrettens dom må ikke blive den sidste udlægning af ret og rimelighed, når det offentlige overtræder loven. Sagen angår os alle. En enkelt borger bør ikke være alene om at betale for denne højesteretsdom.

Der kan blive tale om udgifter af betydelig størrelse – ingen ved i dag beløb. Indsamlingen stiller mod et garanti-beløb på omkring 150.000 kr.

Indsamlingen støttes og anbefales af:

Bendt Jensen
rådgiver
Hilmar Baunsgaard
tdl. statsminister
Mette K. Bjarssen
læker, cand. polit.
Tine Brild
socialrådgiver
Inge Delagard
læringspræd.
Tage Drejbe
folketingsmedlem
W. E. i Lyng
Jens T. Keding
læker, civ. ing.

Gerit Knagsted

arkitekt
Niels L. Meyer
professor, dr. techn.
Henja Mathiesen
socialrådgiver
Johannes Møllehave
præst
Søren OH
professor, arkitekt
Ludvig Otte
tæpperestaur.
Kirsten Petersen
borgmester, Kth
J. A. Pindsgaard
civilingeniør

Steen Eiler

Rasmussen
Anne Marie Ruber
professor, arkitekt
Karin Rindam
byrådsmedl., Viborg
Erik B. Schmidt
best. form., RISØ
Ole Thomassen
professor, arkitekt
Lise Thomsen
folketingsmedlem
Henrik Zælle
professor de jur.
Karen Zælle
arkitekt maa

— KUP —

Undertegnede giver hermed tilsagn om at bidrage med et beløb på indtil 1% (en tusindedel) af Vivi Larsen Pedersens nattdrift ved at fere sin sag for højesteret.

Mit maksimale bidrag vil være kr. _____

Navn: _____

Adresse: _____

Postnr. _____ By: _____

Kuponen sendes til:
HOLTE MIDPUNKT-GARANTI v/ Ida Naur, Satofsten 26, 2820 Gentofte

Holte Midpunkt. Bygningen var højere, end planlægningen gav mulighed for. Kommunen „lovliggjorde“ efterfølgende byggeriet.

almindelige mennesker. Vi er stolte af vores lyng, den kunne vi ikke drømme om at ødelægge. Men det behøver jo ikke at udelukke udvikling, siger borgmesteren.

Også et par beslutninger i landzonesager har Trehøje Kommune oplevet at få omgjort af Naturklagenævnet. DN har siden landzonekompetencen blev ændret indklaget en række sager fra forskellige kommuner for Naturklagenævnet. I alle de rejste sager, som typisk handler om, at kommuner har givet tilladelse til byggeri i det åbne land, har kommunerne fået omgjort deres beslutning. Det kunne tyde på, at kommunerne ikke altid er de bedste til at passe på naturen, påpeger formand for DN, *Poul Henrik Harritz*. Også selv om de sager, som organisationen får kendskab til, kun udgør en ganske lille procentdel af alle sager.

„Selvfølgelig kan man være for tæt på i nogle sager”

– Der er nogle ting, som kommuner næsten altid utvetydigt går ind for: vejudvikling, sommerhuse, erhvervsvirksomhed – kort sagt vækst. Men naturen er man nødt til at se på fra større højde. Når det gælder langvarige hensyn til natur og landskaber, må der træffes beslutninger ud fra et grundlag, som er overordnet kommunegrænser. Vi kan ikke overlade vores værdier til nogle få mennesker. Det er f.eks. dybt problematisk, at miljøministeren har bestemt, at lokale foreninger skal blive enige om at oprette naturparker i de områder, som for nylig er blevet udpeget som pilotprojekter. Det kan betyde, at parkerne slet ikke bliver til noget. Eller at de får en udformning med udgangs-

punkt i laveste fællesnævner, siger Poul Henrik Harritz.

UNDERVURDERER DE LOKALE

Borgmester i Trehøje Kommune, *Svend Blæsbjerg* mener, at DN tager fejl af lokale borgere og politikeres holdning.

– Borgerne mener faktisk, at vi skal værne om naturen. Det ved vi folkevalgte godt. Og hvis vi ikke tager pejling efter det, kan vælgerne jo bare smide os ud ved næste valg. Selv jeg som venstremand kan jo ikke være mere superliberal, end vælgerne ønsker, siger han.

Mikael Jentsch, teknisk direktør i Frederikshavn Kommune, mener også, at DN undervurderer både de lokales engagement i naturspørgsmål og lødigheden i deres holdninger. Der er mange lokale interesser i at værne om natur og landskaber, understreger han.

Og han ser en gevinst i en kort afstand mellem politiker og borger – modsat Naturfredningsforeningen, som peger på, at man som politiker kan have svært ved at være objektiv i sine beslutninger, når man er syltet ind i lokale interesser.

– Selvfølgelig kan man være for tæt på i

„Det handler om, at vi med vores indgående lokalkendskab måske også i et afslag kan komme med konstruktive forslag, der peger fremad og giver nye muligheder for ansøgeren. Vi er jo ikke sat i verden for at forhindre folk i at udfolde sig”

nogle sager. Det skibsværft, vi havde engang, udgjorde en så stor del af vores erhvervsliv og hele identitet, at det ikke var spor behageligt, hvis der skulle gives et miljøpåbud. Men grundlæggende er det en fordel med kort afstand, fordi det giver mulighed for dialog. I landzonesagerne har vi for eksempel en meget bedre dialog med folk, end de havde før med amtet. Det handler ikke om, at vi giver flere tilladelser, end amtet gjorde. Det handler om, at vi med vores indgående lokalkendskab måske også i et afslag kan komme med konstruktive forslag, der peger fremad og giver nye muligheder for ansøgeren. Vi er jo ikke sat i verden for at forhindre folk i at udfolde sig, siger Mikael Jentsch.

SMART FOR STATEN

Grundlæggende er det bedst at lade de lokale bestemme i så vid udstrækning som muligt, mener Mikael Jentsch.

– Der skal være en direkte linje mellem dem, som tager en beslutning, og dem, som beslutningen får konsekvenser for. Hvis en beslutning viser sig at være forkert, skal den kunne ankes eller gøres om ved, at borgerne påvirker politikerne eller undlader at genvælge dem. Vi lever i et demokrati, hvor folket bestemmer. Og i et demokrati har folk også ret til at træffe forkerte beslutninger nogle gange. Der er en tendens til, at embedsmænd overtager styringen, hvis man centraliserer. Ikke at de nødvendigvis træffer forkerte beslutninger, slet ikke. Men hvis det sker, kan de ikke ligesom politikerne afsættes ved et valg, siger Mikael Jentsch. Kommunalforsker *Ulrik Kjær* har et mere pragmatisk bud på, hvorfor lokal beslutningskompetence er så forankret i vores samfund.

„Lokal indflydelse er så indlysende rigtigt for os, fordi det er så tæt forbundet med demokrati. Og demokrati er noget af det tætteste, vi moderne mennesker i den vestlige verden kommer på en religion”

– Den pæne udgave er, at man lokalt har en indsigt, som man ikke har centralt. Det giver plads til lokale skøn og forskelligheder, der passer til lokale forhold. Det er også rigtigt. Men der er samtidig et mere uromantisk aspekt ved det, nemlig at det simpelthen er hensigtsmæssigt for staten at uddelegere styring. Staten skal selvfølgelig styre visse ting; der er en grænse for, hvor stor en uenshed, vi vil acceptere. Men staten kan ikke have overblik over alting. Lokal styring er ikke kun til for kommunernes og borgenes skyld.

DEMOKRATI ER GUD

Direktør *Johan Peter Paludan* fra Institutet for Fremtidsforskning mener, at lokal indflydelse er så indlysende rigtigt for os, fordi det er så tæt forbundet med demokrati. Og demokrati er noget af det tætteste, vi moderne mennesker i den vestlige verden kommer på en religion. En uimodsigelig værdi.

– Det hænger sammen med, at vi er anti-autoritære individualister. Ingen skal bestemme over os. Det er typisk for materielt velstillede mennesker i den vestlige verden. Når man materielt set har det godt

nok, er man ikke interesseret i at komme under et autoritært åg. Det vil man være mere tilbøjelig til, hvis man lever i fattigdom og usikkerhed. For autoriteten vil typisk yde tryghed og beskyttelse under en eller anden form. Prisen er, at den der giver trygheden så også vil bestemme, siger Johan Peter Paludan.

Men dogmet om lokal indflydelse er under afvikling, mener fremtidsforskeren. Borgerne er ikke så lokalt forankrede længere. Flere og flere af os har kun perifer tilknytning til det område, vi bor i. Vi danner netværk over større afstande. Vi arbejder, handler og ser andre mennesker mange andre steder end lige i lokalsamfundet.

– Lokalt har man længe haft en styrke i at kunne sige „vi kender bedst”. Og med rette. Men tiden er ændret; den lokale tilknytning er eroderet. Vi mærker større og større territorier af. Flere og flere end lige dem, der bor i et givent område, får en legitim interesse i at blande sig. Men dogmer har det med at leve meget længere end deres berettigelse, siger Johan Peter Paludan.

Mette Løvgren,
journalist

„Dogmer har det med at leve meget længere end deres berettigelse”

Field's: Staten havde sat grænser for udbygning af detailhandel og storcentre. Staten „bøjede egne regler”.

FOTO: SCANPIX

”

Strukturreform og demokrati

„Nye større kommuner vil også give kommunalbestyrelserne bærekraft til at holde et nidkært Christiansborg på afstand... En samling af ansvaret hos kommunerne giver bedre mulighed for at dele ud af ansvaret... Kun fantasien sætter grænser for, hvordan vi kan indrette de selvforvaltende enheder.”

Indenrigsminister
Lars Løkke Rasmussen (V)
(Information)

„Resultatet bliver langt færre folkevalgte i regionsråd og kommunale råd. Det skaber yderligere afstand mellem folket og de folkevalgte.”

Birthe Rønn Hornbech (V)
(Information)

„Jo større kommunale enheder, des mere embedsmandsstyre.”

Britta Schall Holberg (V)
(Information)

Valgdeltagelsen i større kommuner er lavere end i små, men snarere end størrelsen skyldes det en anden social sammensætning: flere unge, flere med sociale problemer, flere enlige forsørgere osv. Det er forklaringen på, at Strukturkommissionen kan konkludere, at en forøgelse af indbyggertallet fra 10.000 til 30.000 formentlig kun vil sænke valgdeltagelsen med 2,5 procentpoint, og en forøgelse til 50.000 med 3,6 procentpoint. Konkret betyder det dog, at 50-100.000 mennesker ville holde op med at stemme ved kommunalvalgene.

Lektor Roger Buch
(Information 3/3-04)

„Hvis Fanø lægges ind under Esbjerg, og man i stedet for 11 politikere, som styrer øen, skal være heldige for at få valgt én ind i Esbjerg Byråd – er demokratiet så forandret på Fanø?... Og mon man så kan fastholde Fanø som den kommune i landet, der tilbyder eleverne flest timer i folkeskolen?”

Lektor Roger Buch
(Information 3-3-04)

Se også Debat side 12-13
og Kort Nyt side 14-15

”

Vigtige temaer og spændende strategier, men også manglende præcision i mål og handlinger. – Erhvervs- og planchef Bjarne Lundgaard fra Odense Kommune anmelder.

MUSIKBYEN ROSKILDE

Hvad skal vi gøre?

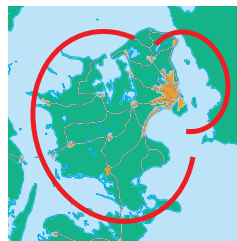
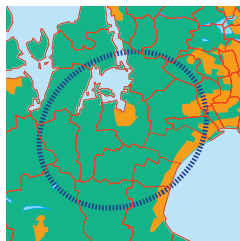
Musikbyen Roskilde. Der er nedsat en styregruppe for: Rock-City og Musicon Valley. Dette arbejde fortsætter med fortsat styrke. Hovedindsatsen bliver at koordinere de forskellige tiltag, der iværksættes af aktører både i og uden for kommunen. Der kan tages nye initiativer, der understøtter og profilerer Musikbyen Roskilde.

Projekt Rock City. Projekt RockCity er en række forskellige institutioner og aktiviteter, som understøtter hinanden. Det drejer sig om etablering af et Rockmuseum, etablering af en såkaldt Hall of Fame, forsknings tiltag og materialeindsamling og etablering af forskellige servicefaciliteter.

I den første fase koncentrerer indsatsen omkring etablering af et Rockmuseum. Denne indsats rummer mange forskellige funktioner; alt fra indsamling af materiale, dokumentation og forskning, til formidlingsaktiviteter. Arbejdet er godt i gang, men indsatsen i forbindelse med forberedelse og opstart vil strække sig over mindst en femårs-periode.

Musicon Valley. Visionen om at udvikle Roskilde-regionen ved hjælp af nøgleordene Musik og Viden skal realiseres. Musicon Valley planlægger i samarbejde med uddannelses- og forskningsinstitutionerne at opbygge nye uddannelser inden for oplevelsessektoren. Musicon Valley har udviklet en række projekter sammen med eksterne samarbejdspartnere. Disse projekter skal bidrage til, at danne et regionalt erhvervsmæssigt vækstmiljø.

Føde-kæde og vækstmiljøer. En afgørende forudsætning for musikbyen er fødekæden – aktørerne må påtage sig at styrke fødekæden. Musikken skal prioriteres højt på skoler og i det meget brede og forskelligartede musikmiljø i Roskilde. Det skal desuden overvejes, om der skal oprettes en særlig musikbørnehøve.

PLANSTRATEGI ROSKILDE

Opgaven med de nye 1. generations planstrategier har givet kommunernes planarbejde en spændende fornyelse. Planstrategierne sætter i højere grad fokus på udviklingsstrategier, og der er mange steder tilsyneladende opnået en bedre forankring i kommunernes udviklingsarbejde. Hermed er der skabt et bedre grundlag for også at sikre det politiske ejerskab, som var en af de bærende ideer bag ændringerne i planloven.

Det er indtrykket, at der således generelt er tale om interessante og mange steder også meget flotte produkter, der i disse måneder vedtages i mange byråd som kommunernes nye udviklingsstrategier.

Roskilde byråds planstrategi afspejler på mange måder de gode og spændende initiativer, der kan skabes gennem arbejdet med en planstrategi. Byrådets planstrategi afspejler imidlertid også flere af de problemstillinger, som mange kommuner må arbejde videre med i næste generation af planstrategierne.

Roskilde byråds planstrategi er skabt med baggrund i et planseminar og en efterfølgende temadrøftelse i byrådet.

I planstrategien udpeges de temaer, der skal arbejdes med i den kommende kommuneplanrevision. For hvert tema skal der udarbejdes et særskilt strategihæfte med byrådets visioner, de konkrete mål og virkemid-

ler. Tilsammen vil disse hæfter udgøre Roskilde Kommunes kommuneplanrevision.

Det fremgår af byrådets vedtagelse af planstrategien, at denne fremgangsmåde giver mulighed for at tilpasse processen til de enkelte temaers særlige karakter og specifikke aktørkreds samt for at give en mere fokuseret politisk debat og derved de bedste muligheder for inddragelse.

Af borgmester Bjørn Dahls forord fremgår, at „Byrådet har valgt en offensiv planstrategi med et bud på syv strategier for, hvordan Roskilde skal udvikle sig. De bærende elementer i planstrategien er viden og kultur – det er her, at Roskildes fremtid ligger”.

UDFORDRINGER, STÆRKE SIDER OG STRATEGI

Planstrategien er en overskuelig publikation på godt 20 sider. Her bliver ikke spildt mange ord på forudsætninger og proces, men der bliver gået ret direkte til kernen, nemlig opstilling af syv strategier/temaer for byrådets videre arbejde.

Strategien vil fokusere på: Hvilke udfordringer står Roskilde overfor? Hvordan kan vi tackle disse udfordringer? Hvilke stærke sider har Roskilde? Disse spørgsmål behandles for hvert af de syv temaer, så både problemer og valg af strategier bliver forståelige. Eksempelvis beskrives et par steder flere

valgmuligheder. Endvidere er der opstillet en handlingsoversigt – „Hvad skal vi gøre?”

Hæftet rundes af med en kortfattet beskrivelse af hvilke ændringer, der påtænkes medtaget i den kommende kommuneplanrevision ud over det, der er nævnt i strategierne.

VIGTIGE TEMAER OG SPÆNDENDE STRATEGIER

De syv temaer tegner et mønster, som sikkert genfindes blandt mange andre planstrategier, nemlig en temakreds omkring kommunen som regional aktør og erhvervsby, en temakreds omkring den fysiske planlægning med fokus på byudvikling – Roskilde i blå og grønt og den dynamiske bymidte mv. Den tredje og nok mest spændende temakreds drejer sig om videns- og oplevelsesmiljøet med fokus på universitetsbyen, musikkbyen samt kultur og kreative miljøer.

Temaet om Roskilde som den regionale aktør er givet en meget væsentlig faktor i kommunens strategiske udvikling. Det er derfor rigtigt set at kommunen forholder sig til sin regionale rolle, for – som det hedder – „Roskilde er det yderste led i hovedstadsregionen og ligger samtidig på kanten af det øvrige Sjælland”.

Byudviklingsafsnittene tager fat om traditionelle planlægningsområder om byudviklingsarealer, prioritering af de grønne arealer og styrkelse af bymidten.

Roskilde er blandt mange andre ting kendt for RUC og Roskildefestivalen. Planstrategien har da også taget disse emner op som vigtige strategiske udviklingspositioner. Ikke mindst visionerne for musikbyen Roskilde med projekt rock city og musicon valley tegner spændende perspektiver. Roskildes ønske om også at tage fat på udarbejdelse af en kulturstrategi, der skal kæde de mange kultur- og vidensinitiativer sammen, er et ambitiøst og godt redskab for et videre udviklingsarbejde.

Roskilde har taget fat på den videre proces omkring de udpegede temaer med bl.a. en musikkonference i december 2003 og såkaldte cafeseminarer om kultur og kreative miljøer. Her er der lagt op til en spændende udviklingsproces, der skal sætte mere kød på de udpegede temaer.

Denne første planstrategi for Roskilde tegner uagtet de mange vigtige temaer og en god og overskuelig disponering også nogle

af de udfordringer og problemer, der tegner sig med 1. generationsstrategierne mere eller mindre generelt.

UPRÆCISE MÅL OG HANDLINGER

Feks, er målsætninger og handlinger ikke særlig præcise, og som politisk handlingsplan er planstrategien derfor primært et startsted for det videre arbejde. Målgruppen er ikke helt klar, og det bliver en udfordring at omsætte de skitserede handlinger i planstrategien til de kommende års kommuneplan- og budgetarbejde.

Det kunne bl.a. være interessant at få flere eksempler på, hvordan Roskilde vil skabe samspil mellem universitetsmiljøet og byen.

Det fremgår, at kommuneplanen har gennemgået en omfattende revision i 2001, og at en lokal agenda 21 er vedtaget af byrådet i 2003. Som læser finder man dog ikke umiddelbart sammenkoblingen mellem den nuværende kommuneplans mål og visioner, målsætninger for agenda 21 og planstrategiens fokusområder.

Som læser savner man også en kort introduktion til Roskilde kommune, herunder oplysninger om vigtige udviklingsparametre samt byrådets vurdering af udviklingen siden seneste kommuneplan.

For den mindre lokalkendte læser ville nogle flere kort og skitser for de omtalte delområder mv. skabe større overblik – et bud på en samlet masterplan omsat til kort kunne være en opgave til næste generation af planstrategien.

NÆSTE SKRIDT

Nøglen til succes for planstrategien hænger sammen med at få konkrete initiativer bragt i spil inden for de syv temaer og ikke mindst at få disse initiativer til at spille sammen i en helhed. Det kunne samtidig give Roskilde grundlag for at opstille nogle samlede tværgående mål og visioner for de kommende planstrategier.

Roskilde byråds planstrategi er ikke en færdigudviklet strategi, men snarere startskud til en spændende udviklingsproces.

Til lykke, Roskilde, med grundsten og fundament, og held og lykke med det videre byggearbejde!

Bjarne Lundgaard,
erhvervs- og planchef,
Odense Kommune

DE STRATEGISKE TEMAER

Roskilde som regional aktør. For at sikre de bedste betingelser for byens udvikling skal Roskilde spille en aktiv rolle i forskellige regionale sammenhænge og samarbejde med andre kommuner og regionale aktører.

Byudvikling – Roskilde i blå og grønt. Der skal udarbejdes en langsigtet byudviklingsstrategi, der tager stilling til byens fremtidige byudvikling, og samtidig sikrer, at de åbne landskaber rundt om Roskilde bevares. Byudviklingsstrategien skal blandt andet fastlægge en langsigtet ramme for byens fysiske udvikling og omdannelse.

Universitetsbyen Roskilde. Viden er et strategisk råstof for Roskilde. Derfor skal strategien „Roskilde som universitetsby” videreudvikles, så uddannelse og forskning i stigende grad opleves som et udviklingspotentiale for Roskilde inden for erhverv, kultur, bymiljø m.v.

Musikbyen Roskilde er et nyt strategifelt, der er under udvikling. Det er især projekterne Rock City og Musicon Valley, der er i fokus, ligesom der skal lægges stor vægt på fødekæden i de musikalske miljøer i Roskilde.

Den dynamiske bymidte. Bymidten er Roskildes hjerte. Den historiske bymidte er under pres. Der skal udvikles nye kulturbaserede aktiviteter i bymidten, og der skal skabes dynamiske sammenhænge med udviklingspolerne uden for bymidten for at bevare tiltrækningskraften i bymidten.

Roskildes kultur og kreative miljøer. Byernes kultur og kreative miljøer er i stigende grad et konkurrenceparameter i kampen om at tiltrække og fastholde borgere og virksomheder. Roskilde har et godt udgangspunkt, som kan videreudvikles til glæde for borgerne og som grundlag for Roskildes langsigtede økonomiske udvikling.

Erhverv i Roskilde. Roskilde har mange af ingredienserne til et attraktivt erhvervs miljø. Roskilde Kommune vil sammen med REUR formulere en erhvervs politik, som sikrer, at de mange potentialer – universitetet, musikbyen mm. – bliver realiseret til gavn for såvel eksisterende som nye virksomheder.

DEBAT

REGIONAL UDVIKLINGSPLAN

De nye regioner skal have ansvar for at sikre den regionale udvikling i hele Danmark. Den regionale udvikling skal styrkes gennem tværgående prioriteringer af uddannelses-, beskæftigelses-, erhvervs-, miljø-, infrastruktur- og lokaliseringspolitikken. Det skal ske gennem en regional udviklingsplan, der er forbundet til regionplanlægningen.

Strukturkommissionen har barslet. Amtsrådsforeningen er ikke i tvivl. De nuværende amter bliver i fremtiden afløst af en række regioner. Samtidig reduceres antallet af kommuner væsentligt.

Hvad strukturkommissionen ikke har forholdt sig til, er regional udvikling – meget mod Amtsrådsforeningens ønske. Derfor har vi udarbejdet et debatoplæg om „Regional udvikling – et regionalt ansvar” som et bidrag til strukturdebatten.

Regional udvikling er at skabe gode rammevilkår for et geografisk afgrænset område for såvel borgere som virksomheder og sikre økonomisk udvikling på et bæredygtigt grundlag, så det bliver et godt sted at bo og arbejde.

Det betyder, at der skal sikres gode vækstmuligheder for erhvervslivet og adgang til uddannelse og kompetenceudvikling for hele regionen, således at arbejdsstyrken har den viden og de kvalifikationer, som efterspørges. For at gøre regionen attraktiv og konkurrencedygtig skal der desuden stilles kulturelle og rekreative tilbud til rådighed, og der skal foretages investeringer i infrastrukturen, alt sammen under hensyntagen til et bæredygtigt miljø.

I den nuværende opgavestruktur er amterne den samlede myndighed for en række af de initiativer, der indgår i regional udvikling. Amternes koordinerende ansvar er fastlagt i regionplanlægningen. Imidlertid har

amterne ikke i dag det fulde ansvar for de opgaver, der naturligt bør indgå, hvis de regionale udviklingsinitiativer skal have maksimal effekt.

Regional udvikling styres bedst af direkte folkevalgte råd på regionalt niveau med en opgaveportefølje, der er så bred, at det er muligt at prioritere opgaverne.

Det er naturligt, at det regionale myndighedsniveau kombinerer uddannelses-, arbejdsmarkeds-, erhvervs-, infrastruktur- og lokaliseringspolitik i en samlet strategi for regional udvikling.

Der skal tænkes tværgående og prioriteres i sammenhænge frem for isoleret inden for de enkelte sektorer. Det er ikke muligt på statsligt niveau. I staten er i alt ti ministerier involveret i de politikområder, der indgår i regional udvikling. Ministerierne har ikke et indgående kendskab til den enkelte region. Kommunerne er modsat for små, også efter en reform.

Regional udvikling kommer ikke af sig selv. Rammebetingelser bør aftales i regionale partnerskaber, hvor kommuner, virksomheder og organisationer er aktive deltagere.

Med andre ord skal regionerne varetage en række naturligt sammenhængende opgaver, der sikrer vækstmuligheder i hele regionen i forhold til regionens særkende og under hensyn til regionens miljømæssige bæredygtighed. Det skal ske gennem en regional strategi, der er forbundet til regionplanlægningen.

Begitta Madelene Blahaut,
chefkonsulent,
Amtsrådsforeningen

Amtsrådsforeningens model „Regional udvikling – et regionalt ansvar” kan rekvireres på www.arf.dk

REGIONER – EN NATURLIG STØRRELSE...

De regionale interesser er mere end summen af de lokale – på samme måde, som de nationale er mere end summen af de regionale.

Regional udviklingspolitik er regional udvikling som følge af regional tænkning. Effektiv regional udviklingspolitik kræver levedygtige regioner af en sådan størrelse og afgrænsning, at det ikke altid er nogen andre – f.eks. staten – der skal have tegnebogen op af lommen, for at der kan ske noget – eller fordi der er sket noget.

Regional udviklingspolitik skal gå hånd i hånd med regional natur- og miljøpolitik. Og det skal tages mere alvorligt end de nuværende regionale myndigheder har formået. Planlægningen skal være forudseende og robust.

Alt for mange regionale udviklingsprojekter er i de forløbne år blevet lanceret som rent „spin”, uden at den planlægningsmæssige dimension har været på plads. Trods det pompøse Medicon Valley erhvervs samarbejde omkring Øresund, var der ikke på forhånd reserveret placeringsmuligheder for nye medicovirksomheder, da amerikanske Biogen henvendte sig ved skranken. Resultatet blev en pinlig legitimeringsplanlægning med udgangspunkt i forståelige kommunale ønsker om erhvervslokalisering. Pinligt, fordi man med HUR havde skabt en organisation, der kunne det meste, men viste sig at ville det mindste.

På det kommunale område taler hensynet til miljø og udvikling for en markant ændring af det kommunale landkort. Strukturkommissionen skriver i en direkte anbefaling:

„En administrativ struktur, der rummer både by- og landområder i samme kommunale enhed, vil kunne understøtte en rationel

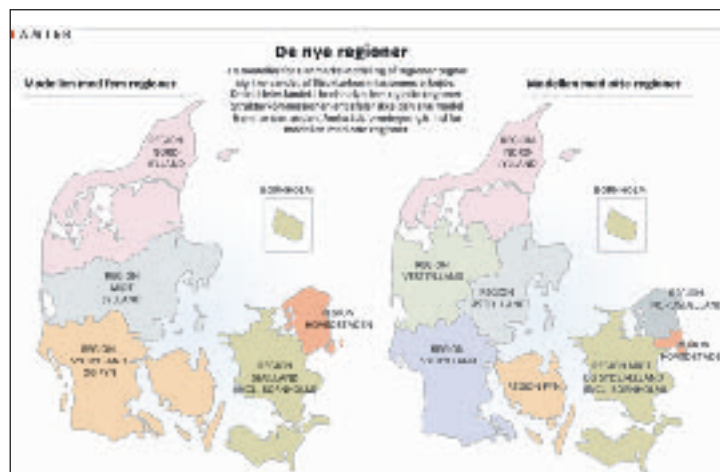
arbejdsdeling mellem land og by og medvirke til, at der tages et balanceret hensyn til erhverv og miljø, til byudvikling og til bevarelse af landområdernes rekreative muligheder. Samtidig vil det kunne modvirke, at der opstår en u hensigtsmæssig konkurrence mellem by og land. Eksempelvis kan der være en risiko for, at oplandskommunerne, i deres bestræbelser på at konkurrere med byens tilbud, foretager investeringer, som ud fra et samfundsøkonomisk perspektiv vil være u hensigtsmæssige.”

Den kommende debat vil vise, om anbefalingen bærer igennem. Foreløbig har de forskellige Danmarkskort, som dagbladene har sat sammen, hovedsagelig baseret sig på matematikken: Eksisterende kommuner er lagt sammen, så indbyggerantallet er blevet 30.000.

Det bliver spændende, hvilke interesser der bliver de dominerende. Et er dog sikkert: Dagens kommunal- og amtspolitikere – der har den formelle beslutning, hvis ikke staten griber ind – er ikke morgendagens. De kan nå at lave mange ulykker, når stopdansen om de betydeligt færre taburetter går ind.

Husk blot, at naturen ingen grænser kender – i hvert fald ikke, hvis de, som de nuværende amts- og kommunegrænser, oftere er trukket midt i åen, end i harmoni med natur og miljø.

Michael Leth Jess,
afdelingsleder,
Danmarks Naturfredningsforening

STRUKTURREFORMEN *Se mere under 'Kort nyt' side 14*

Køreplan

Offentlig høring af strukturkommissionens betænkning 9. januar-7. april 2004. Overordnet politisk aftale før sommerferien. Ikrafttræden (1. januar) 2006.

De to modeller, der primært diskuteres:

1. Den brede amtsmodel

- 7-8 regioner
- kommuner på minimum 20.000 indbyggere
- flere opgaver til regionerne (undervisning); noget af det sociale område afgives til kommunerne
- miljø- og miljøtilsynsopgaver samt fysisk planlægning ligger uændret
- direkte valg

2. Den brede kommunemodell

- 4-6 regioner
- kommuner på minimum 30.000 indbyggere
- flere opgaver til kommunerne, færre til regionerne
- miljøtilsyn i kommunerne, evt. specialiserede opgaver i regionen; miljø uændret; overordnet regionplanlægning i regionerne; større kompetence til kommuneplanerne
- direkte valg

Herudover er beskrevet en tredje model, „Statsmodellen“, med kun to forvaltningsled, staten og kommunerne. Og en fjerde model, der svarer til den brede amtsmodel, men uden ændring i opgavefordeling, samt et par undermodeller, der adskiller sig ved ikke at have direkte valg til regionsrådene.

Ud over opgavefordeling, kommunistørrelser og antal regioner diskuteres også spørgsmålet om direkte valg eller ej til regionsrådene. Under debatten har regeringen desuden lanceret ideen om 'fleksible regioner', dvs. en række store fælleskommunale selskaber til styring af visse opgaver; som for eksempel veje, kollektiv trafik og miljø.

Fysisk planlægning og miljø

Kommissionen skriver: For så vidt angår den fysiske planlægning ændres snitfladen, således at amtterne fokuserer på egentlige regionale planlægningsopgaver, mens kommunerne får større kompetence i relation til kommuneplanerne – særligt for så vidt angår arealplanlægning. Dette skal ses med baggrund i, at større kommuner end i dag vil kunne få en større faglig bæredygtighed på området, ligesom en større geografisk udstrækning af kommunerne vil kunne udvide de områder, der indgår i kommuneplanerne.

VVM omtales ikke i hovedbetænkningen – men den stigende (EU-inspirerede) integration mellem miljølovgivning og VVM, antallet af mindre sager, samt KL's udtrykte ønsker om at overtage opgaver, gør det sandsynligt, at dette område følger med miljøbeskyttelsesloven – d.v.s. til kommunerne, vurderer DN.

PLANDANMARK

KALENDEREN

Kalender over DB's arrangement kan ses på DB's hjemmeside www.byplanlab.dk – kurser og studieturer. Andres arrangementer vedr. planlægning kan ses på samme hjemmesiden under – Plandanmark Kalender. Begge opdateres løbende.

Nyheder af interesse for BYPLANNYTs læsere, meddelelser om arrangementer mv. kan sendes til at@byplanlab.dk

KORT NYT

Strukturreformen

– Se beskrivelse af 'modellerne' side 12-13 + citater side 9.

Baggrunden for regeringens ønske om en reform har været:

– De kommunale opgaver løses i dag ikke effektivt og billigt nok i de mindre kommuner. De kommunale enheder skal være store nok til at kunne varetage opgaverne fornuftigt – men ikke så store, så det politiske overblik mistes. Specielt nævnes opgaverne sundhed, beskæftigelse, skatteadministration, integration af fremmede, ungdomsuddannelserne og den kollektive trafik.

– Ansvar for en opgave er spredt på flere myndigheder. Det betyder parallelfunktioner, vanskelighed ved at styre hvor mange penge, der bruges på en opgave – og hvordan, samt kassetænkning.

– Fremtidens udfordringer bliver større. Der er en snævrere økonomisk ramme for offentlig aktivitet end før. Det kræver bedre styringsredskaber, og større enheder giver en større gevinst ved investering i ny teknologi. Desuden øges servicekravene fra borgere og virksomheder, bl.a. som følge af EU-regler.

Debatten

Debatten har primært drejet sig om størrelsen af de fremtidige kommuner, om økonomi, om nærdemokrati og om frivillighed. Men også om direkte valg eller ej.

– Kan en mindre kommune være lige så effektiv som en større. Kan den løse alle typer faglige opgaver (for få opgaver til en faglig specialmedarbejder, og svært at tiltrække den nødvendige arbejdskraft).

– Kommissionen mener, der kan spares ca. 1

1/2 procent i driftsomkostninger efter sammenlægning. Hollandske erfaringer siger, at større kommuner er dyrere. Finske erfaringer siger, at sammenlægninger ingen besparelser har givet. Der opstod et pres for bedre service, som så slutte effektiviseringsgevinsten.

– Prisen for selve omlægningen er høj. Nogle mener 20 milliarder kr. alene i samlede it-omkostninger over 5-7 år.

– Betydningen af færre folkevalgte, længere afstande mm. Ifølge kommissionen er demokratiet (primært målt i stemmeprocent) ikke dårligere i en stor kommune end i en lille kommune – med en grænse på 50.000 indbyggere. Se mere i bokse side 13.

– Dette er en voldsom reform, der bør være en omfattende debat. Sammenlægning bør være frivillig. Sammenlægning bør baseres på lokale folkeafstemninger.

Andre konsekvenser

I løbet af debatten er nye emner dukket op, nye konsekvenser af sammenlægninger er opdaget:

– Skattniveauet må udlignes mellem de kommuner, der lægges sammen. Nogle vil altså få højere skat, andre lavere – eller? Statsministeren har understreget, at skattestoppet ikke er ophævet.

– På grund af effektiviseringsgevinsten vil der ske fyringer i kommunerne. – Nogle mener, det vil løses ved naturlig afgang.

– Kortet over borgmestrenes partifarve vil ændre sig. Socialdemokraterne vil overhale Venstre, har aviserne regnet sig frem til. Amerikanske tilstande, siger nogle: Større kommuner med alt i alt færre folkevalgte vil gå ud over de små partier og borgerlisterne.

– Kommunalreformen vil eller bør udløse nye valgkredse til folketinget, nye politikred-

se, retskredse mm. – samt nyorganisering af en mængde halvoffentlige og private foreninger.

– En udligningsreform, der allerede nu diskuteres, vil eller bør influeres af nye kommunestørrelser.

Ghettoer

I løbet af kort tid forventes et lovforslag fra regeringen, der vil sætte ventelisterne til de almene boliger ud af kraft. Folk med arbejde skal have fortrinsret. Folk på kontanthjælp kommer bagest i køen. Kontanthjælpsmodtagere skal i stedet tilbydes en anden bolig. Bertel Haarder peger på nybyggeri som en løsning og vil her inddrage planerne om salg af de almene boliger som en del af finansieringen. Der tales også om anvisning uden om ventelisterne til boligafdelinger med en lav andel af kontanthjælpsmodtagere. Formanden for BL støtter muligheden for at sortere i ventelisten, for at man kan få „en mere nuanceret beboersammensætning”. Også formanden for Lejernes Landsorganisation er positiv, af samme grund.

(Jyllandsposten 30-1-04)

Vækst

Vi efterlyste sidst „tilbagegets helte” – kommuner, der erkender tilbagegang eller stagnation som fremtidens vilkår og som vil indrette sig efter det. Vi har ikke modtaget nogen henvendelser. Måske har man nok at se til i disse kommuner, med at lede efter vækstkommuner at slå sig sammen med?

Strukturkommissionens betænkning omfatter også en fremskrivning af befolkningstallet i de forskellige landsdele. Storkøbenhavn vil vokse med 20% de næste 40 år. Det øvrige Sjælland og Østjylland ventes

også at vokse, men ikke lige så kraftigt. Det øvrige Jylland og Fyn vil få et fald i befolkningstallet på 10%.

En rapport fra Bolig- og Erhvervsstyrelsen, der aldrig er offentliggjort, men som nu er tilgængelig, peger på, at byerne i endnu højere grad end tidligere bliver drivkraften i den regionale udvikling. Samtidig understreges det, at ikke alle byer skal forventes at være komplette, dvs. være både erhvervs-, turist-, uddannelses- og bosætningsby. Man må træffe strategiske valg for byens udvikling og profil.

(Jyllandsposten 22-2-04)

8000 sommerhuse

Den offentlige høring om miljøministerens udkast til lovforslag (landsplandirektiv) om „Udvidelse af sommerhusområder i kystnærhedszonen” er afsluttet den 5. marts. Den 25. februar blev forslaget revideret efter pres fra Dansk folkeparti og som følge af resultaterne af eksempelprojektet „Udvidelse af sommerhusområder i kystnærhedszonen – eksempler fra Lolland-Falster og det sydfynske område”. Herefter skal udvidelsen nu ske bag ved et eksisterende sommerhusområde. Den samlede ramme på landsbasis er 8000 sommerhuse. Ministeren afgør, om et forslag kan realiseres. Han skal finde det godt gjort, at udvidelsen ikke vil tilsidesætte væsentlige naturbeskyttelseshensyn og landskabelig interesse, og at udvidelsen kan forventes at få en lokaløkonomisk effekt. Intentionen er at sommerhusene først og fremmest skal placeres i yderområder med lav økonomisk vækst.

Leder side 3

Debat side 15

DEBAT

Tiderne skifter

Da man i 1930'erne ikke kunne styre bebyggelse ved skovbrynene ved „Nationalskoven Dyrehaven”, i Skodsborg, Fortunen, Charlottenlund, Hareskoven og Geel Skov og ved strandene ved Køge Bugt, Øresund og Grenå Strand og Klitter, aktiverede Danmarks Naturfredningsforening lovgivningsmagten og fik gennemført Naturfredningsloven af 1937.

Det kunne man gøre, idet det siden Højesterets dom af 12. December 1920 var muligt at gennemføre „erstatningsfrie reguleringer af ejendomsretten”.

I DN's årsskrift 1936-37 findes til skræk og advarsel 16 fotografier af sommerhusbebyggelsen ved Grenå Strand og Klitter. De viste, hvor hårdt påkrævet den nye naturfredningslov var.

Så langt, så godt. Sommerhusbebyggelsen blev, hvor den var, og tiderne skiftede.

I 1991 vedtog Grenå Byråd en lokalplan over „et område, som i dag er bebygget med sommerhuse af ældre dato”. Fra lokalplanen:

Sommerhusene ved Grenå Strand anno 2004

Sommerhusbebyggelsen betragtes som et velbevaret og værdifuldt kulturhistorisk eksempel på det tidligere ferie- og friluftsliv, som startede i begyndelsen af århundredet ved Grenå Strand. Sommerhusområdet er, i den form det har i dag, et ret enestående udtryk for tidligere selvbygger-sommerhuse – mange af husene er langsomt vokset fra meget små hytter på 10-20 m² til huse, der i dag er over 100 m², og i op til tre etager. Bebyggelsen er visse steder meget tidstypisk, idet husene trækkes frem mod vandet og op i landskabet, „alle skal have udsigt”. Der gøres herved opmærksom på husenes tilstedeværelse, hvorimod man i dag typisk søger at skjule nye sommerhusbebyggelser i landskabet. Der er ikke fastlagt skarpt afgrænsede grunde, og sommerhusene klemmer sig op ad klitterne med grusvejen og fyrretræsbevoksningen ved klitfoden. – Med lokalplanen er der lagt op til at fastholde de væsentligste af områdets karakteristiske træk.

*Jørgen Staunskjær,
landinspektør, Grenå*

46069

MAGASINPOST **B**

FOTO: ROSKILDE PLANSTRATEGI

STRATEGISK NETVÆRK

Der sker meget i kommunerne i øjeblikket. Der er fokus på regional udvikling og vækst. Kommunerne står over for nye udfordringer og nye opgaver. Det er derfor nu mere end nogensinde vigtigt, at kommunerne tænker og planlægger strategisk.

Dansk Byplanlaboratorium har opbygget et netværk om strategisk planlægning og planstrategier. Dette netværk har haft som sit primære formål at give inspiration til og understøtte kommunernes udarbejdelse af planstrategier. 350 kommunale planlæggere og udviklingsmedarbejdere har været med i netværket. Dansk Byplanlaboratorium fortsætter aktiviteterne fra dette netværk i et nyt Strategisk Netværk, som fokuserer på processen fra planstrategi til kommuneplan.

Strategisk Netværk har til formål at give inspiration til, hvordan man kan udnytte erfaringerne fra arbejdet med kommuneplanstrategier i kommunernes øvrige planlægning, og hvordan strategierne kan omsættes til konkrete handlinger i kommuneplanerne. Hvordan kan man fortsætte og udvikle den gode proces omkring udarbejdelsen af kommuneplanstrategier i arbejdet med kommuneplanen?

Strategisk Netværk er en kombination af elektroniske nyhedsbreve og arrangementer. Det første arrangement er to lokale seminarer, i Jylland d. 28. april og på Sjælland d. 29. april. Ved disse seminarer diskuteres processen fra kommuneplanstrategi til kommuneplan med udgangspunkt i, hvilke gode og dårlige erfaringer der er med udarbejdelsen af kommuneplanstrategier. Hvordan er kommuneplanstrategierne blevet brugt, og er det et godt værktøj? Hvordan sikres et bredt ejerskab til planstrategien, og hvordan inddrager man offentligheden og andre aktører? Hvilke potentialer ligger der i kommuneplanstrategierne, og hvordan kan de bruges fremover?

For tilskudsgivere til Dansk Byplanlaboratorium er deltagelse i Strategisk Netværk gratis. For øvrige institutioner og organisationer koster deltagelse 1.000 kr.

For yderligere information se Dansk Byplanlaboratoriums hjemmeside: www.byplanlab.dk

